

Jákob élete

Lekció: Róm. 11.1-10, 25-30
Textus: Gen. 36.1-37.1

2001. márc. 25.
Gazdagrét

Ézsau családfájának üzenete

A Biblia nemzetségtáblázataival nem nagyon tudunk mit kezdeni. Nem történetek, amelyeknek érthető és lebilincselő cselekménye van, nem adnak tanítást a keresztyén hitről és életről, mint az apostoli levelek, nem tartoznak a Szentírás költői szakaszaihoz, mint a zsoltárok, példabeszédek, stb. Leginkább egy telefonkönyvhöz hasonlítanak. Mit kezdjen velük a mai bibliaolvasó?

Amíg bátran kimondhatjuk, hogy a ma olvasott rész nem a Biblia legfontosabb szakaszai közé tartozik, azt is meg kell vallanunk, hogy semmi sem iratott meg hiába, vagy véletlenül. Úgy a szentírónak, mint Isten Szentlelkének célja volt és van ezzel a fejezettel is. A következő útjelzők mentén kezdhetjük el ennek megértését.

Az 1. versben egy a Mózes első könyvében többször visszatérő, fontos kifejezést találunk: *"Ez Ézsau, azaz Edóm nemzetsége"* A 2.4-ben ezt olvassuk: *"Ez a föld és a menny teremtésének története"*, szó szerint: teremtésének nemzetsége, teremtésének születése, és így: teremtésének története. Ez a kifejezés vezeti be Noé történetét, (6.9) valamint megtalálható még egyéb helyeken is (5.1, 11.10, stb.)

A másik megfigyelés az előzőhöz tartozik: Mózes első könyvében minden újabb nagy egység ezzel a kifejezéssel vezetettik be. Az ún. őstörténeten túl (1-11 fejezetek) három nagyobb egység ismerhető fel: az Ábrahám történet (11.27-25.11), a Jákob történet (25.19-35.28), és a József történet (37.2-50.26). A bevezető formulák a következők: *"Ez Táré (Ábrahám apja) nemzetsége"* (11.27), *"Ez Izsáknak, Ábrahám fiának (Jákob apja) a nemzetsége"* (25.19), *"Ez Jákob (József apja) nemzetségének a története"* (37.2).

A harmadik gondolat szintén az előbbiekből fakad: az Ábrahám történet vége párhuzamos a Jákob történet végével. Ábrahám halála után nem azonnal olvassuk a Jákob történetét bevezető mondatot (v.19) Izsák nemzetségéről. Megelőzi ezt Ábrahám egy másik fiának, Izmaelnek a nemzetsége (25.12kk). Hasonlóképpen Izsák halála után, ami a Jákob történet vége (35.29), a szentíró nem tér rá azonnal a József történetre, amelyben Jákob élete folytatódik. Előtte meg kell tudnunk, mi történt a másik testvérrel, Ézsauval. Ez a ma olvasott fejezet helye Mózes első könyvében.

Miről van hát szó? Azt látjuk, hogy amikor az Isten által kiválasztott Ábrahám élete végéhez ér, ketté válnak az utak. Először Izmaelről olvasunk röviden, de később az ő története nem folytatódik. Csak Izsák viszi tovább az apja vonalát, csak övé Isten ígérete. Amikor Izsák meghal, újra szétválás történik. Először Ézsauról olvasunk, de csak azért, hogy később már ne essék szó róla. A szentíró Jákob és leszármazottai érdeklik, az Ábrahámnak adott ígéretet ez az ág viszi tovább. Ézsauról megtudjuk, hogy pogány feleségeket vett magának (v.2kk), elhagyta az ígéret földjét, Kánaánt (v. 6 - hasonlóan Lóthoz! 13.6), valamint egy egész nép, Edóm ősatya lett.

A Jákob történet vége mindezzel megerősíti azt, amivel kezdődött: Isten Jákobot választotta ki magáénak, az ígéret és áldás hordozójának és továbbadójának, nem Ézsaut. Amikor anyjuk, Rebeka a méhében folyó dulakodás miatt Isten elé állt, Isten azt mondta, hogy két nép van méhében, és a nagyobbik fog szolgálni a kisebbnek (25.23).

A ma olvasott bibliai rész tehát Isten kiválasztásáról, ill. a kiválasztó Istenről szól. Az isteni kiválasztás gondolata sokaknak nevetséges és felháborító. Nevetséges dolog azt feltételezni, hogy Istennek kedvencei vannak - mondják. Megmosolyogató a gondolat, hogy Isten válogatna az emberek között. Ki gondolná az eddig leírtak fényében, hogy Jákob jobb, erkölcsösebb mint

testvére, Ézsau? Ha pedig nem az, sőt, sunyi és számító jelleme taszítóbb, mint Ézsau vad, szilaj istentelensége, miért választaná őt Isten? Nevetséges gondolat - mondják sokan.

Nemcsak nevetséges, hanem felháborító is. Milyen alapon gondolhatja bárki, akár egyén, akár egy közösség, hogy ő Isten választottja? Hogyan állíthatja, hogy ő ismeri Istent, más pedig nem? Micsoda arrogancia, gőg, milyen intoleráns dolog azt kijelenteni, hogy én Isten választottja vagyok! Milyen felháborító elképzelni, hogy Jákób ezt szemébe vágja Ézsauinak!

A kiválasztás gondolata valóban egyeseknek megmosolyogtató, másoknak felháborító. Ez azonban nem jelenti azt, hogy bárki, aki a Bibliát olvassa, megszabadulhat ennek valóságától. Az egész Szentírás végigvonul, hogy Isten szuverén módon választ ki némelyeket céljai érdekében. Lássuk, hogy mit tanít a Biblia a kiválasztásról, valamint hogy milyen következményei vannak a kiválasztás tanításának a mi életünkre nézve!

I. Mit tanít a Biblia a kiválasztásról?

A kiválasztást csak történeti összefüggésben vizsgálhatjuk. A Biblia nem elvont lelki igazságok gyűjteménye, hanem az emberiség történelmének summája. Minden történetírás valamilyen szempont, érdek alapján születik; ennek megfelelően szelektál. A Biblia szempontja a teremtő Isten és az ember kapcsolata. Az üdvösség az a szempont, ami alapján elénk adja a világ történelmét annak kezdetétől, a teremtéstől, egészen beteljesedéséig, az új teremtésig.

Amikor az ember fellázadt Isten ellen (Gen. 3) megromlott a kapcsolata Istennel, a másik emberrel, a környezetével, és meghasonlott önmagával is. Ennek fájdalmas valóságát adják elénk az őstörténetben foglaltak. Isten azonban nem hagyja az embert és teremtett világát magára a bűnben és átokban. A kiválasztással, a kiválasztottak elhívásával a tőle elszakadt világot öleli vissza szerető közösségébe.

Így választ először egyetlen embert a milliók közül, minden magyarázat nélkül. Ábrahám nem jobb, nem alkalmasabb Isten céljaira, mint bárki más. Hacsak nem azért választotta őt Isten, mert felesége, Sára, meddő volt. Akit kiválasztott magának, azt el is hívta (Gen. 12.1-3). Elhívta ismeretére, vele való közösségre, hitre, engedelmességre, áldásra. Ez a kiválasztás és elhívás azonban nem csak egy egyéné, és nemcsak egy generációra érvényes. Benne Isten egy családot választott, egy népet, és az egész emberiséget tartotta szemei előtt.

Azután kiválasztotta Izsákot, és nem választotta Izmaelt. Majd Jákóbot hívta el, és nem Ézsaut. Jákób leszármazottai lettek Izrael népének ősatyjai, amely nép Isten választott népe, szemben a többi népekkel. Ebben a népben születik Isten választottja, Jézus Krisztus, aki Isten választottjaként azért ment a keresztre és támadt fel a halálból, hogy minden népek üdvözítője legyen. A mai napig vannak, akik hisznek benne, és vannak, akik elutasítják őt. A világ történelmén végigvonul ez a kettősség: egyesek szeretik és szolgálják az Urat, mások nem. Egy oldalról nézve a világ történelme a kiválasztás története. Létezik egy közösség, az Isten népe, amely hordozza Istennek az egész világra vonatkozó kijelentését, akinek Isten kijelentette az emberiség történelmének célját, akiket Isten beavatott az ő titkába. Ez a Biblia bizonyágtétele. A kiválasztás valósága, legyen sokak számára megmosolyogtató vagy felháborító, a mai napi velünk van.

A kiválasztás nem jelenti azt, hogy a többiek nem számítanak Istennek. Amíg megvalljuk és megerősítjük a Szentírás tanítását Isten kiválasztó munkájáról, azt is erőteljesen hangsúlyoznunk kell, hogy Isten nem közömbös vagy ellenséges azok iránt, akik egy adott időben látható módon nem tartoznak a választottak közösségéhez. Ez az Izmael és Ézsau leszármazottairól és a belőlük származó népekről szóló részek jelentősége. Bár a szentíró úgy látja, hogy Isten ígérete és áldása Jákób leszármazottaiban öröklődik a következő generációkra, a 35. fejezet után nem a 37. következik. Aprólékos, hosszú, sokak számára unalmas leírást ad Ézsau családfájáról, az edómi királyokról. Isten szempontjából nem elveszett és nem érdektelen Ézsau és leszármazottai sorsa. Edóm jelen lesz később is a választott nép, Izrael életében. A Biblia nemcsak Isten népéről tud, hanem mindig szem előtt tartja a föld minden nemzetségét. Ábrahámnak azt mondta Isten, hogy

benne megáldatnak a föld minden népei. Izrael azért Isten népe, hogy általa más nemzetek is megismerjék az egyetlen Istent. A Jézusban hívőket azért választotta Isten, hogy tanúi legyenek a föld végső határáig. *A kiválasztás, egyesek elhívása, mindig a többségre nézve történik!*

II. A kiválasztás következményei ránk nézve

Üdvösségünkért minden dicsőséget Istennek adunk. Jézus azt mondta tanítványainak, hogy *"nem ti választottatok engem, hanem én választottalak ki titeket"* (Jn. 15.16). Amikor Istenhez közeledsz, azt hallod, hogy higgy, térj meg! Küzdened kell a felismeréseiddel, bűnökkel, azzal, hogy hitben cseleksz, vagy pedig nem bízod rá magad Isten szavára. Úgy éled meg, hogy te harcolsz a hit és hitetlenség mezején. De amikor megtérsz, amikor hitre jutsz, felismered, hogy minden Istentől volt. Még a vágyat is ő adta a szívedbe önmaga iránt. Ő keresett mindvégig, ő készítette elő a hitre, ő járt előtted harcaidban, amelyeket nem te, hanem ő nyert meg számodra. Átéled Isten kegyelme valóságát: az, hogy Jézusé lettél, egyedül Isten ajándéka.

Az előbbiekből fakad a nem hívők iránti alázat. Fájdalmas látni a választottak gyakori arroganciáját, amint kiváltságos helyzetük tudatában megvetik, sőt, gyűlölik a "pogányokat". Isten népének ezt a bűnét leplezi le Jónás próféta könyve. Isten szolgálja nem hajlandó a bűnös Ninivébe menni, és ott Isten akaratát hirdetni, mert megveti a hatalmas város lakóit.

Milyen gyakran kerekedik bennünk felül ugyanez a lelkület! Hányszor és hányszor botránkozunk meg egy nem hívő ember viselkedésén vagy szavain. Milyen élesen tudunk szólni róluk, milyen büszkeséggel nézzük le őket! Mintha nekünk bármilyen érdmünk is lenne abban, ha *kicsit is* mások vagyunk... Jól gondoljuk meg, hogy Isten kiválasztott bennünket, és mi az övéi vagyunk, de ez nem azt jelenti, hogy Isten a miénk lenne. Isten elkötelezte magát irántunk, de mi nem köthetjük őt magunkhoz! Isten Jézus Krisztus halála árán megvásárolt bennünket a magáénak, de mi nem sajátíthatjuk ki őt magunknak. Az Úr szereti és törődik azokkal is, akik nem járnak vele.

A kiválasztás tanítása bizonyosság forrása a kételyben, vigasztalást terem a nyomorúságban. Ki ne tapasztalta volna keresztyén életében a bűn ledöntő hatalmát? Ki ne bukott volna el közülünk régi vagy éppen teljesen új kísértésben? Ki ne kiáltott volna fel, amikor bemocskolta magát: Uram, a tiéd vagyok még? A Sátánnak jó fegyvere, hogy a bűneiben eleső keresztyén szívébe belopja a kétely magvait: "aki valóban megtért, az nem kerülhet ebbe a helyzetbe..." Milyen bátorító ilyenkor tudni, hogy nem azért vagyok Istené, mert én áldozatot hoztam érte, hanem azért, mert ő már akkor meghalt értem, amikor még bűneimben voltam. Rajta áll üdvösségem, nem saját hűségemen.

Hasonlóképpen van ez a tragédiákkal is. Amikor valaki azt érzi egy súlyos veszteség kapcsán, hogy nem akar vagy nem tud már hinni Isten hűségében és szeretetében, csodálatosan tapasztalhatja meg: minden nyomorúság közepette mégis hisz és szereti az Urat. Ha Isten választott, akkor a nyomorúságban is ő tart meg magánál. De jó, hogy erősebb az ő szorítása, amellyel tart, mint a te szorításod, amellyel kapaszkodsz belé. Egyedül az ő kiválasztó munkája a garanciája annak, hogy egész életünkben hűségesek maradunk hozzá. Azért kötelezhetjük el magunkat Jézus Krisztus követésére, mert az ő hűsége megmarad örökre.

A kiválasztás tanítása küldetéstudatot plántál. Victor János írásából idézek ezzel kapcsolatban: *"Amikor átérzi [a hívő ember], hogy Isten öröktől fogva akarta és munkálta éppen az ő üdvösségét, akkor ebből az örökkévalóságba helyezett szempontból tekintve életének apró, részletes teendőit és harcait egy összefüggő egésznek látja, ami az ő Istentől kiszabott hivatása. Ha Isten kereste őt, és nemcsak ő Istent, akkor Istennek valami célja volt övele, valami célt jelölt ki az ő életének is nagy terveiben. Így az egyén kis élete és munkája egy nagy isteni világtervbe szövődik bele. Aki a predesztinációt átélte, az nemcsak teljesíteni fogja hálás szívvel Isten akaratát, amint az élet egyik-másik részleténél megvilágosodik előtte, hanem keresni fogja Isten akaratát egész életére és annak egyes hosszabb szakaszaira vonatkozólag, és ha kitudakozta, mit akar vele Isten, és miért*

állította oda, ahova állította, hivatását oly vasszilárdsággal és olyan lángoló odaadással fogja betölteni a legnehezebb ellenállások közepette is, amilyenre egyébként nem volna képes."

A kiválasztás gondolata felszabadít és elkötelez a bizonyágtételre és az evangélizációra. Akit Isten kiválasztott, azt elhívja - életünk és szavaink által. Bennünket (is) használ, de nem nekünk kell meggyőzni a másik embert. Nem mi választunk ki, hívunk el, teszünk valakit hívővé; Isten munkája ez. Éppen ezért nem kell "győznünk" egy bizonyágtételben, egy hitről, Krisztusról szóló munkahelyi vagy iskolai vitában. Nem a mi harcunkról van szó, hanem Istenéről. Nem veszítesz akkor sem, ha látszólag te maradtál alul, vagy nem történt semmi. Isten végzi az ő munkáját - és ez felszabadít a róla szóló bizonyágtételre.

De nemcsak felszabadít, hanem el is kötelez rá. Hiszen éppen abból a célból választott, hogy másokat is elhívjon rajtunk keresztül. Nem bibliai az a gondolkodás, hogy ha úgyis egyedül Istenen, az ő kiválasztó akaratán függ mindenki üdvössége, akkor nekem semmi felelősségem ebben. Isten nem engedi, hogy a vele való kapcsolat áldásait úgy akarjuk élvezni, hogy nem veszünk tudomást a felelősségünkről. Isten nem akar jónásként látni bennünket.

De mi van, ha valakit nem választott ki? - kérdezik sokan hívők és nem hívők is. Minek tegyek akkor bizonyágot, ha úgyis felesleges? - Ez a kérdés nem lehet a mi kérdésünk. Isten soha nem adta meg nekünk a lehetőséget arra, hogy a kiválasztás titkába betekintve bárkiről is kijelentsük, hogy ő nem választott. Ha valaki ezerszer is elutasította az evangéliumot, az sem hatalmazza fel Isten népét arra, hogy kijelentse, ez az ember elveszett. A mi feladatunk, hogy hirdessük az evangéliumot minden teremtsnek!

A kiválasztás: titok. Áldott, lélekemelő, megerősítő, hálára indító misztérium. Nem kell megfejteni, nem is lehet. A kiválasztást szemlélve az egyetlen helyes dolog amit tehetünk, hogy követjük Pál apostolt. Miután 3 fejezetben foglalkozik a kiválasztás nagy titkával, végezetül Isten magasztalásába kezd. Boruljunk le mi is a kiválasztó Isten előtt, imádjuk őt, és imádkozzuk Pál apostol szavaival:

"Ó, Isten gazdagságának, bölcsességének és ismeretének mélysége! Milyen megfoghatatlanok az ő ítéletei, és milyen kikutathatatlanok az ő útjai! Ugyan "ki értette meg az Úr szándékát, vagy ki lett az ő tanácsadójává? Vagy ki előlegezett neki, hogy vissza kellene fizetnie?" Bizony, tőle, általa és érte van minden: övé a dicsőség mindörökké. Ámen." (Róm. 11.33-36)